

Działania samorządów województw: pomorskiego, kujawsko-pomorskiego, warmińsko-mazurskiego i lubelskiego, związane z poszukiwaniem i rozpoznawaniem niekonwencjonalnych złóż węgłowodórów

Małgorzata Maria Klawiter¹, Grzegorz Borek², Piotr Pasternak³, Agnieszka Mielniczuk⁴

M.M. Klawiter

G. Borek

P. Pasternak

A. Mielniczuk

Actions of the self-governments of the Pomorskie, Kujawsko-Pomorskie, Warmińsko-Mazurskie and Lubelskie voivodeships related to prospection and exploration of unconventional of hydrocarbon deposits. *Prz. Geol.*, 61: 338–342.

Abstract. The article briefly presents the most important activities and actions (especially dialogue, information and education measures) undertaken in the recent years by the self-governments of the Pomorskie, Kujawsko-Pomorskie, Warmińsko-Mazurskie and Lubelskie voivodeships, where exploration and examination of

unconventional hydrocarbon deposits are being conducted. Described are also independent initiatives of the self-governments in this field such as international cooperation, public opinion research and seminars, conferences and workshops. The article indicates the engagement of the Marshals of the voivodeships in the debate on the possibilities of managing unconventional hydrocarbon reservoirs in Poland and Europe.

Keywords: exploration and examination of hydrocarbon deposits, self-governments of voivodeships, shale gas, Pomorskie, Kujawsko-Pomorskie, Warmińsko-Mazurskie, Lubelskie voivodeships

WOJEWÓDZTWO
POMORSKIE

WOJEWÓDZTWO
KUJAWSKO-POMORSKIE

WOJEWÓDZTWO
WARMIŃSKO-MAZURSKIE

WOJEWÓDZTWO
LUBELSKIE

Od roku 2010, kiedy to prace poszukiwawczo-rozpoznawcze za gazem z łupków nabrały tempa i rozpoczęto pierwsze odwierty w Polsce, samorzady województw i administracja rządowa w regionach z dużą uwagą przyglądają się aktywności tego nowego sektora. Podejmują również wiele działań informacyjnych, edukacyjnych i dialogowych, dotyczących niekonwencjonalnych złóż węgłowodórów. Od samego początku priorytetem samorządowców jest zapewnienie, aby prowadzone prace odbywały się z poszanowaniem przepisów prawa, dbałością o stan środowiska oraz wykorzystaniem najlepszych dostępnych praktyk i technologii.

WSPÓLNE DZIAŁANIA SAMORZĄDÓW WOJEWÓDZTW

Już we wrześniu 2011 r. z inicjatywy marszałka województwa pomorskiego Mieczysława Struka marszałkowie

dziewięciu województw podpisali list intencyjny o współpracy regionów w zakresie poszukiwania i wydobywania niekonwencjonalnych złóż węgłowodórów. Ich współpraca polega przede wszystkim na dzieleniu się doświadczeniami w zakresie postępów prac oraz relacji z inwestorami, władzami samorządów lokalnych i mieszkańcami oraz na podejmowaniu wspólnych działań, głównie o charakterze informacyjno-edukacyjnym.

List podpisany został przez marszałków województw: kujawsko-pomorskiego, mazowieckiego, pomorskiego, lubelskiego, łódzkiego, podkarpackiego, podlaskiego, świętokrzyskiego i warmińsko-mazurskiego. Dzięki tej inicjatywie samorzady wspólnie monitorują postępy prac na obszarze tych regionów oraz podejmują działania mające na celu dochowanie dbałości o rzetelność podejmowanych decyzji i szerokie informowanie zainteresowanych stron. Intencją sygnatariuszy listu jest nie tylko budowanie dobrego klimatu dla inwestycji, ale też uzyskanie efektu

¹Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, ul. Okopowa 21/27, 80-810 Gdańsk; m.klawiter@pomorskie.eu.

²Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego, ul. Plac Teatralny 2, 87-100 Toruń; g.borek@kujawsko-pomorskie.pl.

³Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego, ul. Emilii Plater 1, 10-562 Olsztyn; p.pasternak@warmia.mazury.pl.

⁴Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, ul. Spokojna 4, 20-074 Lublin; agnieszka.mielniczuk@lubelskie.pl.

synergii, który pozwoli samorządowcom stać się silniejszym partnerem w relacjach z rządem i inwestorami.

W kwietniu 2012 r. pięciu marszałków (województw: pomorskiego, kujawsko-pomorskiego, warmińsko-mazurskiego, mazowieckiego i lubelskiego) wzięło udział w wizycie studyjnej w Stanach Zjednoczonych na zaproszenie amerykańskiego Departamentu Stanu. W czasie tej wizyty poznali oni administracyjno-prawne oraz praktyczne realia wydobywania gazu z łupków i jego wpływ na środowisko naturalne. Spotkali się również z przedstawicielami nauki i administracji, a także firm wydobywczych, organizacji pozarządowych i z samymi mieszkańcami terenów, na których prowadzone jest wydobywanie na skalę przemysłową. Następnym tego wyjazdu była wizyta przedstawicieli amerykańskich firm branżowych, uczelni technicznych i administracji w poszczególnych województwach oraz zorganizowana w maju 2012 r. przez Związek Województw RP konferencja pt. „Gaz łupkowy w Polsce szanse, zagrożenia, oczekiwania”. Podczas konferencji marszałkowie poruszyli m.in. problematykę zakresu ochrony środowiska w aspekcie poszukiwania i wydobywania gazu z łupków, stan prawny oraz kwestie ekonomiczne związane z zapewnieniem zysku samorządom gminnym, powiatowym i wojewódzkim. Marszałkowie podkreślali, że władze regionalne nie zamierzają utrudniać poszukiwań złóż i że zależy im przede wszystkim na zagwarantowaniu ich bezpieczeństwa. Związek Województw RP zaapelował o włączenie w proces decyzyjny samorządów województw oraz zwrócił szczególną uwagę na monitorowanie i kontrolę wszystkich działań związanych z poszukiwaniem i wydobywaniem węglowodorów. Zarząd Związku sformułował także stanowisko w sprawie poszukiwania i wydobywania gazu z łupków w Polsce oraz zabezpieczenia spraw środowiskowych, społecznych i gospodarczych⁵.

Na początku 2012 r. marszałek województwa pomorskiego Mieczysław Struk zainaugurował prace nad projektem dialogowo-informacyjnym „Razem o Łupkach”, który realizowany jest w partnerstwie z województwem kujawsko-pomorskim i warmińsko-mazurskim na obszarze siedmiu powiatów. W województwie pomorskim projekt obejmuje powiat wejherowski, lęborski i kartuski, w województwie kujawsko-pomorskim powiaty rypiński i radziejowski, a na terenie Warmii i Mazur powiaty braniewski i elbląski⁶. Projekt, dofinansowany ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, objął patronatem honorowym główny geolog kraju. Jego wyniki zostaną przekazane stronie rządowej – aby głos regionów był słyszalny na wszystkich szczeblach decyzyjnych, a wnioski i rekomendacje zawarte w raporcie po przeprowadzeniu projektu zostały uwzględnione podczas tworzenia nowych regulacji prawnych związanych z sektorem ropy i gazu.

Wiosną 2013 r. rozpoczęła się kampania informacyjna i dialog ze społeczeństwem na temat gazu z łupków, organizowane przez Ministerstwo Środowiska⁷. Działania te są skierowane przede wszystkim do mieszkańców województw:

pomorskiego, kujawsko-pomorskiego, warmińsko-mazurskiego i lubelskiego, a ich głównym celem jest umożliwienie wszystkim zainteresowanym osobom zabrania głosu w debacie dotyczącej przyszłości węglowodorów ze złóż niekonwencjonalnych w Polsce. Samorządy województw objętych kampanią angażują się w jej realizację i są bardzo ważnym partnerem dla ministerstwa. Jesienią 2013 r. na Lubelszczyźnie i w północnej Polsce odbędą się dwa wysłuchania publiczne na temat gazu z łupków, do których zaproszeni będą mieszkańcy tych regionów, przedstawiciele administracji samorządowej, organizacji poza-rządowych i firm poszukiwawczych oraz parlamentarzyści i naukowcy. Przebieg i wnioski płynące z kampanii zostaną opublikowane pod koniec roku 2013.

Samorządy współpracujące ze sobą w kontekście poszukiwań złóż gazu z łupków przystąpiły – z inicjatywy samorządu pomorskiego – do konkursu MSZ „Wsparcie obywatelskiego i samorządowego wymiaru polskiej polityki zagranicznej – 2013”. Do dofinansowania został zakwalifikowany wniosek samorządu województwa pomorskiego „Polsko-Kanadyjska Akademia Współpracy. Energetyka i Samorządność”. Projekt ma na celu rozwój bezpośredniego dialogu międzynarodowego, długofalową współpracę i wymianę doświadczeń oraz dobrych praktyk pomiędzy województwami: pomorskim, kujawsko-pomorskim i warmińsko-mazurskim a prowincją Alberta w Kanadzie. Współpraca jednostek samorządu terytorialnego, uczelni, organizacji i przedsiębiorstw ma obejmować zagadnienia z zakresu energetyki ze szczególnym uwzględnieniem węglowodorów ze złóż niekonwencjonalnych.

Województwo kujawsko-pomorskie będzie realizować analogiczny projekt współpracy ze Stanami Zjednoczonymi – „Polsko-Amerykańska Akademia Edukacyjna. Energetyka – źródła i możliwości”.

WOJEWÓDZTWO POMORSKIE

Z uwagi na intensywny rozwój poszukiwań w regionie Pomorza w 2011 r. marszałek województwa pomorskiego Mieczysław Struk powołał Małgorzatę Marię Klawiter na pełnomocnika do spraw gazu z łupków. Do jej zadań należy m.in. monitoring wszelkich działań w zakresie poszukiwania i rozpoznawania węglowodorów ze złóż niekonwencjonalnych oraz zapewnienie aktywnego udziału samorządu regionalnego w dialogu o zagospodarowaniu tych zasobów. Małgorzata M. Klawiter uczestniczyła dotąd w kilkudziesięciu spotkaniach z przedstawicielami samorządów lokalnych, mieszkańcami i organizacjami pozarządowymi. Poruszane zagadnienia to m.in. stan prac poszukiwawczych czy inicjatywy samorządu województwa związane z możliwością udziału społeczności lokalnych w procedurach administracyjnych.

W grudniu 2011 r. rozpoczęła się seria seminariów związanych z inicjatywami samorządu województwa pomorskiego w zakresie gazu z łupków. Spotkania odbywały się w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego w Gdańsku i dotyczyły głównie postępów prac poszukiwawczych.

⁵Z treścią stanowiska można zapoznać się na stronie Związku Województw RP: www.zwrp.pl.

⁶Szerzej o projekcie w artykule Piotra Stankiewicza pt. „Razem o Łupkach»: czyli jak prowadzić dialog publiczny przy poszukiwaniu i wydobywaniu gazu z łupków” (patrz str. 374).

⁷Kampanię szerzej opisuje Katarzyna Pliszczyńska w artykule pt. „Poszukiwanie i rozpoznawanie niekonwencjonalnych złóż węglowodorów – stan prac i działania Ministerstwa Środowiska” (patrz str. 334).

Miały także na celu przekazanie pomorskim samorządowcom i parlamentarzystom wiedzy potrzebnej do zrozumienia podstaw i charakterystyki nowej w Europie branży. Do udziału w spotkaniach zapraszani byli eksperci i naukowcy, którzy w swojej pracy koncentrują się na zagadnieniach związanych z przemysłem ropy i gazu. Relacje z poszczególnych seminariów znaleźć można na stronie www.gazlupkowy.pomorskie.eu.

W październiku 2012 r. ruszyła kolejna seria seminariów i warsztatów tematycznych, poświęconych m.in. środowiskowym, gospodarczym i społecznym aspektom poszukiwania niekonwencjonalnych złóż gazu. Seminarium otwierające ten cykl poświęcone było kwestii zagospodarowania odpadów powstających podczas poszukiwań. Udział w nim wzięli pracownicy samorządów i instytucji z Pomorza, którzy wydają decyzje i pozwolenia w tym zakresie. Zarówno przedstawiciele firm zajmujących się zagospodarowaniem odpadów, jak i naukowcy, opisywali obecnie stosowane metody transportu, recyklingu oraz unieszkodliwiania i utylizacji odpadów wydobywczych. Temat ten wciąż wzbudza duże zainteresowanie, do tej bowiem chwili aktywność sektora poszukiwawczego węglowodorów nie była tak intensywna. Kolejne spotkanie, grudniowe, dedykowane było przedstawicielom samorządów, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych oraz pomorskim parlamentarzystom. Dotyczyło trzech zagadnień:

- studium nad problemami oceny skutków środowiskowo-przestrzennych eksploatacji gazu z łupków w województwie pomorskim i przyległych obszarach morskich⁸,
- inicjatyw badawczych Politechniki Gdańskiej związanych z technologiami poszukiwań gazu z łupków,
- projektu „Razem o Łupkach”.

Wspomniane studium jest pierwszym tego typu dokumentem w Polsce. Szeroko ocenia skutki środowiskowo-przestrzenne eksploatacji gazu z łupków w województwie pomorskim i przyległych obszarach morskich. Rozwój sektora ropy i gazu regulowany jest wieloma aktami prawnymi, uwarunkowaniami społecznymi, środowiskowymi, ekonomicznymi. Studium pomoże dokładnie rozpoznać szanse i zagrożenia związane z tymi zagadnieniami i będzie stanowić niezbędną pomoc w podejmowaniu właściwych decyzji.

Na drugie spotkanie, w lutym 2013 r., zaproszono przedstawicieli firm poszukiwawczych oraz firmy i osoby zainteresowane współpracą i powiązane z branżą poszukiwawczo-wydobywczą. Marszałek Mieczysław Struk zaprosił obecnych m.in. do aktywnego udziału w projekcie „Razem o Łupkach” oraz do prowadzenia transparentnego dialogu z mieszkańcami regionu.

W marcu 2013 r. członkowie Zarządu Województwa Pomorskiego spotkali się z przedstawicielami organizacji pozarządowych. Dyskutowano o organizacji, harmonogra-

mie i zakresie tematycznym projektu „Razem o Łupkach”, który ma zagwarantować mieszkańcom bezpośredni dostęp do informacji od firm poszukiwawczych oraz umożliwić regularne spotkania i dialog. Przedstawiciele organizacji pozarządowych przekazali Zarządowi Województwa swoje uwagi i obawy związane z wpływem wydobywania gazu z łupków na rolnictwo, turystykę i jakość wody pitnej. Podkreślono także wyzwania i obawy związane z zagospodarowaniem odpadów wydobywczych oraz z możliwością ich prawidłowej utylizacji na terenie województwa. Przedstawiciele organizacji zwrócili także uwagę na kwestie związane z monitoringiem i kontrolą procesu wydobywczego.

Kolejną cenną inicjatywą, nad którą pracuje samorząd województwa, jest „Samorządowa Księga Dobrych Praktyk” – przewodnik dla inwestorów (w szczególności sektora ropy i gazu), ukazujący proces poszukiwawczy z perspektywy samorządów i mieszkańców. Dzięki niemu inwestorzy będą w stanie lepiej zrozumieć szczególnie charakter regionu, jego uwarunkowania środowiskowe, przestrzenne, infrastrukturalne i społeczne, a także potrzeby i wymagania poszczególnych grup zainteresowanych.

Pierwszym krokiem do uzyskania danych potrzebnych do stworzenia księgi było przeprowadzenie przez Urząd Marszałkowski ankiety dotyczącej opinii samorządów lokalnych na temat poszukiwania i ewentualnego wydobywania gazu z łupków. Ankiety prowadzono od listopada 2012 r. do lutego 2013 r. Z jej wynikami można zapoznać się na stronie www.gazlupkowy.pomorskie.eu⁹.

Samorząd województwa pomorskiego bierze aktywny udział w dialogu na szczeblu krajowym, europejskim i globalnym. Marszałkowie Mieczysław Struk, Wiesław Byczkowski i Ryszard Świlski wzięli udział w wielu spotkaniach, m.in. z ambasadorami Stanów Zjednoczonych, Kanady, Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, uczestnikami misji gospodarczej z prowincji Alberta, firmami i organizacjami pozarządowymi. Wielokrotnie spotykali się także z członkami Parlamentu Europejskiego oraz Parlamentu RP. Pełnomocnik Małgorzata M. Klawiter wzięła udział w pracach międzynarodowego zespołu nad zarządzaniem ryzykiem w kontekście poszukiwań ropy i gazu ze złóż niekonwencjonalnych pod kierownictwem International Risk Governance Council w Szwajcarii oraz w rozmowach z członkami Parlamentu Europejskiego i Komisji Europejskiej.

Szczególnym staraniem samorządu województwa pomorskiego jest znalezienie kompromisu, który zapewni z jednej strony efektywne wykorzystanie potencjału energetycznego i gospodarczego, jaki tkwi w skałach łupkowych, a jednocześnie pozwoli zapewnić wysokie bezpieczeństwo środowiska naturalnego i mieszkańców. Wzrost bezpieczeństwa energetycznego, a także dążenie w kierunku gospodarki niskoemisyjnej (redukcja wpływu energetyki i przemysłu na środowisko oraz klimat) są przedmiotem szczególnej troski gospodarzy regionu.

⁸Treść studium, przygotowanego przez zespół redakcyjny pod wodzą Andrzeja Tyszeckiego i Radosława Opióły z Instytutu Morskiego w Gdańsku, jest dostępna na stronie instytutu (www.im.gda.pl) oraz na stronie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego (www.gazlupkowy.pomorskie.eu).

⁹Wyniki ankiety zostały opisane w artykule Magdaleny Jackman i Sylwii Sterczyńskiej pt. „Gaz z łupków w oczach mieszkańców, samorządów, koncesjonariuszy i instytucji województwa pomorskiego” (patrz str. 381).

WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE

W celu ścisłego monitorowania procesów związanych z poszukiwaniem i rozpoznawaniem niekonwencjonalnych złóż węglowodorów w województwie kujawsko-pomorskim w lipcu 2011 r. powołano pełnomocnika zarządu województwa – Grzegorza Borka. W zakresie kompetencji pełnomocnika jest tworzenie płaszczyzny dialogu między przedsiębiorstwami planującymi oraz prowadzącymi poszukiwania i rozpoznawanie złóż a lokalnymi społecznościami, jak również współpraca ze służbami planistycznymi i ochrony środowiska.

Jednym z pierwszych publicznych działań w województwie było zorganizowanie w lipcu 2011 r. w Urzędzie Marszałkowskim w Toruniu konferencji poświęconej prawnym, ekonomicznym i środowiskowym uwarunkowaniom poszukiwania i wydobycia gazu z łupków. Udział w spotkaniu wzięli wójtowie, burmistrzowie, starostowie z Kujaw i Pomorza, przedstawiciele organizacji pozarządowych, służb ochrony środowiska i nauki. W roli prelegentów wystąpili m.in. naukowcy oraz przedstawiciele polskich i zagranicznych firm poszukiwawczych. Następnym tego wydarzenia było powołanie zespołu złożonego z pracowników samorządowych, którego zadaniem było określenie priorytetów i nawiązanie współpracy z lokalnymi samorządami z terenów objętych koncesjami na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż węglowodorów oraz przedsiębiorcami zamierzającymi rozpocząć prace w województwie.

W drugiej połowie 2011 r. przeprowadzono akcję informacyjną oraz rozpoznanie dotyczące stanu zaangażowania wójtów, burmistrzów i starostów z terenów objętych koncesjami, a także zaawansowania prac inwestorów i związanych z nimi obaw społecznych. Dzięki tej akcji samorząd województwa był na bieżąco informowany o postępach prac poszukiwawczych oraz mógł identyfikować potrzeby i obawy społeczne z nimi związane. Ponadto niemal w każdej gminie i powiecie objętych koncesjami został wyznaczony pracownik merytoryczny do współpracy z pełnomocnikiem zarządu województwa.

Przedstawiciele samorządu województwa brali udział w najważniejszych wydarzeniach poświęconych poszukiwaniu gazu z łupków w Polsce. Do tych wydarzeń należy zaliczyć spotkania na terenie odwiertów oraz liczne konferencje organizowane przez administrację rządową, marszałków innych województw oraz firmy poszukiwawcze. Ponadto samodzielnie organizowali panele dyskusyjne i wspierali tego typu wydarzenia w regionie, jak np. Forum Gospodarcze w Toruniu, które w latach 2012 i 2013 było miejscem dyskusji na temat węglowodorów ze złóż niekonwencjonalnych między specjalistami z branży wydobywczej, naukowcami, przedstawicielami administracji rządowej i samorządowej oraz partnerami społecznymi.

Wśród bieżących działań samorządu województwa w zakresie tematyki gazu z łupków są przedsięwzięcia służące budowaniu dialogu społecznego oraz promocji korzyści płynących z pozyskiwania surowców mineralnych. Prowadzone są również działania związane z potencjalnym oddziaływaniem procesów badawczych na środowisko naturalne. Wśród tematów poruszanych w dyskusji

społecznej najważniejsze są właśnie te związane ze środowiskiem i krajobrazem. Dużo wątpliwości budzą kwestie związane z dewastacją krajobrazu, zanieczyszczeniem wód podziemnych, zużyciem wody, hałasem oraz utylizacją odpadów wydobywczych.

Obecnie województwo kujawsko-pomorskie samodzielnie lub we współpracy z organizacjami pozarządowymi i instytucjami intensyfikuje działania na rzecz budowania dialogu społecznego. Wśród nich należy wymienić współpracę w ramach projektów podnoszących świadomość na temat czystej energii oraz projekt „Razem o Łupkach”. Widać też duże zaangażowanie w prowadzenie zajęć na terenie szkół. Na spotkania w szkołach chętnie przychodzą mieszkańcy wraz z dziećmi. Są to przede wszystkim spotkania organizowane przez firmy posiadające koncesje oraz organizacje pozarządowe. Podczas realizacji projektów edukacji ekologicznej organizacje pozarządowe informują młodych słuchaczy o alternatywnych źródłach energii, w tym o zagadnieniach związanych z gazem z łupków. Głównym partnerem województwa w realizowaniu działań informacyjnych na temat gazu z łupków są media lokalne.

WOJEWÓDZTWO WARMIŃSKO-MAZURSKIE

Pierwszą inicjatywą samorządu województwa warmińsko-mazurskiego, która rozpoczęła dyskusję na temat węglowodorów niekonwencjonalnych w regionie, była konferencja pt. „Poszukiwanie złóż i perspektywy wydobycia gazu z łupków w województwie warmińsko-mazurskim”, która odbyła się w grudniu 2011 r. w Olsztynie.

Podczas konferencji dyskutowano o pracach poszukiwawczych oraz planowanych badaniach w województwie. Uczestniczyli w niej specjaliści z zakresu energetyki, między innymi pracownicy Departamentu Polityki Ekonomicznej Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego, a także przedstawiciele lokalnych władz oraz reprezentanci firm posiadających koncesje na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż gazu z łupków.

W konsekwencji tego wydarzenia na początku 2012 r. marszałek Jacek Protas powołał zespół do spraw monitorowania prac związanych z poszukiwaniem, rozpoznawaniem i wydobywaniem gazu i ropy z łupków na terenie województwa. Do zadań zespołu należy monitoring działań inwestorów, uczestnictwo we wspólnych pracach województw – sygnatariuszy listu intencyjnego w sprawie gazu z łupków, podejmowanie inicjatyw informacyjnych i edukacyjnych dotyczących poszukiwania i wydobycia gazu i ropy z łupków. Marszałek powołał również swojego pełnomocnika – Piotra Pasternaka, który w jego imieniu zajmuje się koordynacją spraw związanych z poszukiwaniem i eksploatacją gazu z łupków na terenie województwa.

Ostatnią inicjatywą samorządu województwa w zakresie tej problematyki była konferencja pt. „Gaz łupkowy – rozwój biznesu i nowych kierunków kształcenia zawodowego”, która odbyła się w kwietniu 2013 r. w Brzoziu Lubawskim (gmina Kurzętnik, powiat nowomiejski). Na spotkaniu rozmawiano o przyszłości gazu z łupków, o otoczeniu gospodarczym i politycznym, modernizacji gospodarki,

podatkach i wielu innych aspektach związanych z nowym rynkiem. W konferencji udział wzięli m.in. naukowcy, przedstawiciele inwestorów i administracji państwowej. Spotkanie swoim zasięgiem objęło cztery powiaty, w których zlokalizowane są koncesje poszukiwawcze (nowomiejski, działdowski, ostródzki i iławski).

Samorząd województwa stara się uczestniczyć w najważniejszych wydarzeniach poświęconych poszukiwaniom gazu z łupków w Polsce. Należą do nich spotkania na terenie odwiertów oraz liczne konferencje organizowane przez administrację rządową i inne województwa.

Firmy, które uzyskały koncesje, od początku zaangażowały się we współpracę z lokalnymi społecznościami i samorządami, np. finansując program nauczania języka angielskiego dla mieszkańców czy wspierając organizację różnych imprez (np. regat żeglarskich czy wyjazdów wakacyjnych dla dzieci z ubogich rodzin). W regionie o dużym bezrobociu istotny jest także fakt, że niektóre firmy zatrudniają okolicznych mieszkańców do prac porządkowych i budowlanych czy stróżowania. Dzięki takim działaniom oraz dotychczasowej polityce informacyjnej samorządu województwa na Warmii i Mazurach nie było dotychczas problemów z protestami społecznymi.

WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE

Informacja o potencjalnych złożach gazu z łupków i możliwości jego wydobywania w województwie lubelskim wywołała szereg gorących dyskusji w wielu środowiskach. Rosnąca liczba zwolenników i przeciwników tego źródła energii, a także szanse ekonomiczne i rozwojowe oraz przytaczane wizje zagrożeń, jakie potencjalnie niosą te inwestycje, spowodowały, że do dyskusji włączyły się władze regionu.

Po raz pierwszy w Lubelskiem temat został szerzej podjęty podczas konferencji pt. „Gaz łupkowy w Polsce i na Lubelszczyźnie – szanse i wyzwania”, zorganizowanej we wrześniu 2010 r. przez prof. Lenę Kolarską-Bobińską, poseł do Parlamentu Europejskiego, oraz Krzysztofa Grabczuka, ówczesnego marszałka województwa lubelskiego. W sympozjum wzięli udział przedstawiciele władz samorządowych regionu, organizacji ekologicznych i firm zainteresowanych poszukiwaniem gazu z łupków na Lubelszczyźnie. Tematem przewodnim były perspektywy i konsekwencje wydobywania tego surowca na terenie naszego województwa.

Z inicjatywy marszałka Krzysztofa Hetmana i wojewody lubelskiego Genowefy Tokarskiej we wrześniu 2011 r. odbyła się kolejna konferencja pt. „Gaz łupkowy w Polsce i na Lubelszczyźnie”. Spotkanie było skierowane do samorządowców, którzy mieli okazję z bliska przyjrzeć się tej budzącej spore obawy, ale i nadzieje problematyce, a zwłaszcza technologii szczelinowania łupków, jej aspektem środowiskowym oraz dotychczasowym doświadczeniom amerykańskim. O znaczeniu gazu z łupków dla Polski i naszego województwa mówił przedstawiciel Ministerstwa Spraw Zagranicznych, a pracownik Ministerstwa Środowiska przybliżył tematykę procedury koncesyjnej. W prelekcjach wzięli również udział przedstawiciele: Okręgowego

Urzędu Górniczego w Lublinie, Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego w Warszawie, Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Organizacji Polskiego Przemysłu Poszukiwawczo-Wydobywczego – Związku Pracodawców w Warszawie oraz Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie.

W kwietniu 2012 r. na zaproszenie marszałka odbyło się spotkanie specjalistów z różnych dziedzin: naukowców z lubelskich uczelni, przedstawicieli organizacji samorządowych oraz instytucji związanych z ochroną środowiska. Na spotkaniu powołano Regionalną Radę ds. Gazu Łupkowego. Jej zadaniem jest wypracowywanie rozwiązań dotyczących tych dziedzin, w których kontrowersje są największe, a więc ochrony środowiska, zmian w prawie, komunikacji społecznej oraz korzyści dla regionu płynących z wydobywania gazu.

Podczas drugiego spotkania tego gremium w lipcu 2012 r. zostały zidentyfikowane i omówione podstawowe problemy środowiskowo-prawne związane z poszukiwaniem i wydobywaniem gazu z łupków. Zaproponowano również stworzenie niezależnego centrum informacji w celu edukowania społeczeństwa oraz prowadzenia dialogu społecznego. Przedstawiono także rozwiązania przyjęte w innych regionach oraz zaproponowano metody działań informacyjno-edukacyjnych.

W ramach Departamentu Rolnictwa i Środowiska Urzędu Marszałkowskiego w Lublinie utworzono Centrum Edukacji Ekologicznej i Informacji o Środowisku. Jego zadaniem jest przede wszystkim kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców Lubelszczyzny poprzez działania informacyjno-edukacyjno-szkoleniowe, które będą prowadzone równoległe do innych planowanych i realizowanych w województwie przedsięwzięć. Rolą centrum jest także dostarczanie społeczeństwu wiedzy na temat nowych zagadnień środowiskowych i zachodzących zmian prawnych. Jednostka ta będzie współpracować z instytucjami rządowymi, samorządowymi, organizacjami pozarządowymi, środowiskiem naukowym i sektorem prywatnym w ramach lokalnych, regionalnych oraz ponadregionalnych przedsięwzięć ekologicznych.

PODSUMOWANIE

Przyszłość gazu z łupków w Polsce w dużej mierze zależy od aktywności władz samorządowych, których rola w procesie poszukiwawczo-wydobywczym jest znacząca. To, w jaki sposób przedstawiciele samorządów każdego szczebla będą postępować, tzn. jak ułożą swoje relacje z inwestorami i społecznościami lokalnymi i jakie będą podejmować decyzje, może zdecydować o powodzeniu bądź fiasku inwestycji związanych z gazem z łupków w danym regionie.

Dlatego też samorządy województw, w których trwają poszukiwania, pracują przede wszystkim nad zdobyciem i przekazywaniem wiedzy związanej z działalnością poszukiwawczą i wydobywczą oraz zapraszają wszystkich zainteresowanych do aktywnego dialogu i wymiany opinii, które pomogą w ustaleniu kierunku rozwoju regionów oraz stworzą warunki do dyskusji na temat gazu z łupków.